

วิถีชีวิตใหม่ : การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้นำการเปลี่ยนแปลง*
New Normal : Applying the Governance Principles of
Transformational Leaders

ศิริกัลยา มานาดี

Sirikanlaya Manadee

ตำแหน่งนักวิชาการศาสนาศึกษา

Religious Studies Academic Position

โรงเรียนสารคุณวิทยา อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

Sarakhun Wittaya School, Chum Phae District, Khon Kaen Province

*Corresponding Author, Email: Sirikanlaya@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่หรือ New Normal ตั้งแต่เกิดโรคอุบัติใหม่ คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ซึ่งทำให้องค์กรใช้ชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิมซึ่งเคยทำงานสำนักงานเปลี่ยนมาทำงานที่บ้านหรือ work from home ในสถานการณ์ปัจจุบัน ของข่าวสารบ้านเมือง สภาพเศรษฐกิจเกิดสภาวะชะลอตัว ไม่ว่าจะภาครัฐและเอกชน บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ในยุควิถีชีวิตใหม่ หรือ New Normal พบว่าในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคที่ทุกองค์กรต้องเผชิญในครั้งนี้จะต้องใช้หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ ได้แก่ จะต้องนึกถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีอุดมการณ์ มีสติปัญญา เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ มีความรับผิดชอบ และจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นต้น ซึ่งเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พึงมีเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิตวิถีใหม่; หลักธรรมาภิบาล; ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

*

Received 20 November 2021; Revised 26 November 2021; Accepted 31 December 2021

Abstract

Thailand has stepped into a new way of life or New Normal since the emergence of an emerging disease, which is the coronavirus disease 2019 or covid disease 19, which has caused organizations to change their lives from former office workers to work at home or work from home in current situation of national news. The economic situation slowed down. whether public and private. This article aims to study desirable leadership change in the new lifestyle or New Normal. It was found that in the epidemic situation that all organizations must face in this time, good governance principles must be applied as follows: Rules of Law, Principles of Integrity, Principles of Transparency principle of participation principle of responsibility and value principles for the organization to achieve good efficiency and effectiveness. Desirable transformational leadership includes thinking of individuality, ideals, intelligence, and inspiration. responsible and manage the limited resources as efficiently as possible, for example, which is a change leader must have when faced with crises.

Keywords : New normal; Good governance; Transformational Leadership

บทนำ

การระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศไทยยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่องและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชน เนื่องจากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการใช้เทคโนโลยี เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อตัวบุคคลทั้งสิ้น เช่น ตกงาน หรือถูกเลิกจ้าง สมาชิกในครอบครัวต้องอยู่ห่างกัน และมีการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) รวมถึงสัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนลดลง ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป เกิดปัญหาการขาดรายได้และชีวิตประจำวันที่ต้องปรับเปลี่ยนไป (ปัญญา เกิดมณี, สุรชัย ธรรมทวีธิกุล, ญาณพินิจ วชิรสุรงค์, บดินทร์ชาติ สุขบท และสมบัติ ทีฆทรัพย์, 2563 :1-12) ทุกคนต้องใช้วิถีชีวิตแบบใหม่หรือ New normal ทุกหน่วยงานต้องปรับตัวไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำยุคใหม่ ผู้นำจะต้องเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการเป็น ผู้ชี้แนะและช่วยเหลือให้กลุ่มปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (อัคพงษ์ สุขมาตย์ และคณะ, 2560 :1-7) ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญของผู้ที่จะให้องค์กรประสบความสำเร็จ องค์กรประกอบที่จะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ ประกอบด้วย ด้านคุณลักษณะ อำนาจ และ

พฤติกรรม และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงองค์การในรูปแบบใด ๆ ก็ตามให้ประสบความสำเร็จได้นั้น องค์การต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถให้กับบุคลากรซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์การ (สุปัญญาดา สุนทรนนท์ และคณะ, 2558) จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลปฏิบัติงานขององค์การในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ กระบวนการที่ผู้นำเปลี่ยนแปลง ความพยายามของผู้ตามให้สูงขึ้น จากความพยายามที่คาดหวังเป็นผลให้ปฏิบัติงานเกินความคาดหวังโดยผู้นำแสดงบทบาททำให้ผู้ตามมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดีจงรักภักดีและนับถือ ทำให้ผู้ตามกลายเป็นผู้มีศักยภาพ เป็นนักพัฒนา เป็นผู้เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้นำจะต้องยกระดับความรู้สึกความสำนึกของผู้ตามให้ ความสำคัญและคุณค่าของผลลัพธ์

อย่างไรก็ตามหากผู้บริหารมีทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างเดียว ไม่เพียงพอต้องรู้จักประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงาน ลดการควบคุมเพื่อให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย (ปิยากร หวังมหาร, 2560:1-29) ดังนั้น ทุกองค์กรจึงสมควรใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาขีดความสามารถ

แนวคิดวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

คำว่า “New Normal” ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดยบิลล์ กรอส (Bill Gross) ผู้ก่อตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ ชาวอเมริกัน (ไทม์รัฐออนไลน์, 2563) โดยตอนนั้นเขาใช้อธิบายถึงสภาวะเศรษฐกิจโลกหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ ในสหรัฐฯ ช่วงระหว่างปี 2007-2009 สาเหตุที่ต้องใช้คำว่า “New Normal” เพราะเดิมทีวิกฤติเศรษฐกิจจะมีรูปแบบค่อนข้างตายตัวและเป็นวงจรเดิม คือเมื่อเศรษฐกิจเติบโตไปได้ช่วงระยะหนึ่ง จะมีปัจจัยที่ทำให้เกิดเป็นวิกฤติทางเศรษฐกิจ และหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ไม่นานเศรษฐกิจก็จะเริ่มฟื้นตัวแล้วก็กลับมาเติบโตได้อีกครั้ง สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติ จนเรียกได้ว่าเป็นเรื่องปกติ (Normal) ก็ได้แต่หลังจากการเกิดวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ หลายคนมองว่าเศรษฐกิจโลกจะไม่สามารถกลับไปเติบโตได้ดีเหมือนเดิมด้วย ปัจจัยต่าง ๆ เช่น การพยายามกระตุ้นเศรษฐกิจมากเกินไป ทั้งที่หลายประเทศมีหนี้สาธารณะสูงมาก การยืมเงินจากอนาคต เพื่อแลกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในวันนี้จะส่งผลให้เติบโตได้ลดลงในอนาคต ดังนั้นคำว่า “New Normal” จึงถูกนำมาใช้เพื่อพูดถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลงและคาดว่าจะไม่กลับมาเติบโตในระดับเดิมได้อีกต่อไป

โลกในยุคพลิกผัน หรือ ที่เรียกว่า “VUCA word” เป็นโลกแห่งความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity)

(Giles, 2018) เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ของเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สังคมเศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา ดังเช่นสถานการณ์โควิด 19 ที่เกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของไวรัสโคโรนาทำให้มีจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตจำนวนมากเนื่องจากเป็นโรคอุบัติใหม่และยังเป็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนทำให้แบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ และเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไมคุ้นเคย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2563)

จากสองแนวคิดสามารถสรุปได้ว่า New normal หรือ วิถีชีวิตใหม่ หมายความว่า ทั่วโลกได้เกิดเหตุการณ์ที่เป็นวิกฤตเช่น วิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น ทำให้ทุกคนทั่วโลกต้องปรับเปลี่ยนการเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตใหม่

แนวคิดหลักธรรมาภิบาล

แนวคิดหลักธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด เป้าหมายสำคัญคือคาดหวังเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรดังนั้นการที่แต่ละองค์กรจะสามารถไปถึงเป้าหมายขององค์กรได้นั้นต้องเริ่มต้นจากการมีผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ ที่มุ่งเน้นแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นถึงการวางระบบบริหารภายในองค์กรให้มั่นคง ซึ่งหากผู้นำมีธรรมาภิบาลถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานทุกส่วนงานในองค์กร จึงได้มีผู้ให้ความหมาย และองค์ประกอบของธรรมาภิบาล ดังนี้

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาลไว้อย่างหลากหลาย มีทั้งความหมายที่คล้ายกันและแตกต่างกัน ซึ่งคำที่ใช้ในความหมายที่เกี่ยวกับคำว่าธรรมาภิบาล (Good governance) ทั้งจากหน่วยงานรัฐ และนักวิชาการ ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556:597) ได้ให้ความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรม ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า คุณความดี ความยุติธรรม ความถูกต้อง และอภิบาล หมายความว่า บำรุงรักษา , ปกครอง ดังนั้น ธรรมาภิบาล ตามศัพท์บัญญัติราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง วิธีการปกครองที่ดี (Good Governance)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (มาตรา 6) ให้ความหมายว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- 1) เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน
- 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ

- 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกิดความจำเป็น
- 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ตามแนวคิดของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คือ การบริหารงานที่มีเป้าหมายที่สำคัญเพื่อการมุ่งประโยชน์สุข รับผิดชอบและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นการมีส่วนร่วม ภายใต้ระบบบริหารที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์การ

อนิวช แก้วจางง (2556) หมายถึงแนวคิดที่กำหนดขึ้นเพื่อนำไปใช้เป็นหลักการพื้นฐานในการดูแล ควบคุม หรือกำกับดูแลกิจการ เพื่อให้เป็นกิจการที่มีระบบการทำงานที่ดีดำเนินงานด้วยหลักคุณธรรม มีความโปร่งใส สร้างการมีส่วนร่วม และสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยองค์การสามารถดำรงอยู่ได้และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความสุข

โดยสรุปจากความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลที่นักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นการบริหารงานของภาครัฐ ในทุก ๆ ด้านโดยชอบธรรม และมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกส่วนของสังคมไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนและ ภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรม ด้านกฎหมาย เสถียรภาพ ความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล หรือ Good governance ได้ถูกนิยามและมีองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งบางองค์ประกอบมีความเหมือนกันและต่างกัน อย่างไรก็ตามแนวคิดหลักธรรมาภิบาลขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานหรือตัวบุคคล เพื่อให้การจัดองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไม่ให้เกิดความสับสนในการนำไปปฏิบัติ ผู้เขียนจึงได้เรียบเรียง เป็นตารางเพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบของแต่ละหน่วยงานและเพื่อให้เกิดความเข้าใจดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล

นักวิชาการ / องค์กร	องค์ประกอบ
1. สำนักงานคณะกรรมการการข้าราชการพลเรือน 2. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 3. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 4. สำนักนายกรัฐมนตรี 5. สถาบันพระปกเกล้า	1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า
องค์กรสหประชาชาติ United Nations (UN) คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP)	1. หลักการมีส่วนร่วม 2. หลักนิติธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักความสอดคล้องกัน 5. หลักความตอบสนอง 6. หลักความเท่าเทียมและครอบคลุม 7. หลักความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล 8. หลักความรับผิดชอบ
นักวิชาการ / องค์กร	องค์ประกอบ
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และ UNDP	1. การมีส่วนร่วมของประชาชน 2. กฎหมายที่ยุติธรรม 3. เปิดเผยโปร่งใส 4. การมีฉันทานุมัติในสังคม 5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม 6. ความเสมอภาค 7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม 9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์
อานันท์ ปันยารชุน (2541)	1. กฎหมายที่เป็นธรรม 2. กระบวนการในการออกกฎหมาย 3. มีระบบตรวจสอบที่เหมาะสม 4. มีภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง 5. สามารถคาดเดาได้และรับผิดชอบ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542)	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการมีส่วนร่วม 2. หลักความโปร่งใส 3. หลักความรับผิดชอบต่อที่ต้อตอบคำถามและ ถูกวิจารณ์ได้
ธีรยุทธ บุญมี (2541)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิรูปองค์กร สถาบัน และพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้ประเทศเข้มแข็ง 2. ทำให้ประชาชนเข้มแข็ง 3. การพึ่งตนเองของสังคมไทย 4. ยึดถือปรัชญาทางเศรษฐกิจแบบกินอยู่พอเพียง 5. วางยุทธศาสตร์ หรือแผนฟื้นฟูทางเศรษฐกิจที่ถูกต้อง 6. ส่งเสริมความเกื้อกูลในสังคมไทย

แนวคิดผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญในการสนับสนุนให้องค์กรดำเนินการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญในการประยุกต์ ใช้หลักธรรมาภิบาลมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน เนื่องจากผู้นำต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาและดำเนินการเชิงกลยุทธ์ขององค์กร สร้างสมดุลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำว่า ผู้นำ (Leader) และภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นคำที่มีความสัมพันธ์กัน ผู้นำหมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้กำกับและประสานงาน มีเป้าหมายร่วมกัน ส่วนคำว่า ภาวะผู้นำหมายถึง คำที่แสดงคุณสมบัติ พฤติกรรมของผู้นำที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวภายในองค์กร ทั้ง 2 คำไม่อาจแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด หากมีคำว่าผู้นำแล้วย่อมต้องมีภาวะผู้นำซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้นำติดตัวมาด้วยเสมอ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Leadership) หมายถึงพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการ กระบวนการจัดการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม ปฏิสัมพันธ์ที่ผู้นำและผู้ตามมีต่อกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังเปลี่ยนแปลงความเชื่อและทัศนคติของผู้ตาม สร้างแรงบันดาลใจ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ ให้มีความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (รัตติกรณ์

จิงวิศาล, 2545) กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ (4Is) ตามทฤษฎีของ Bass and Avolio (1993) ดังนี้

- 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence)
- 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation)
- 3) การกระตุ้นทางสติปัญญา (intellectual Stimulation)
- 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized Consideration)

การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องเป็นมีทักษะเป็นแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีผลกระทบต่อโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรง เพื่อการพัฒนางานการอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้สังเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่าง น่าเคารพนับถือ และทำให้ผู้ตามเกิดความเชื่อถือศรัทธา ผู้นำจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อประโยชน์ขององค์การ เป็นต้น

2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) หมายถึง การจูงใจให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจ ให้ความหมายและท้าทายในเรื่องงานทำให้ผู้ตามมีชีวิตชีวา กระตือรือร้น สร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวกประยุกต์ใช้ได้หลักธรรมาภิบาล คือ หลักการมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการรับรู้และเสนอความคิดเห็นต่อการตัดสินใจขององค์การ

3) การกระตุ้นทางสติปัญญา (intellectual Stimulation) หมายถึง การที่ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เป็นต้น ข้อนี้หากมองในมุมกว้างนั้นการประยุกต์ใช้หลักความคุ้มค่า คือ การที่ผู้นำมีการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร เวลา ฯลฯ ที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ส่วนรวม

4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized Consideration) หมายถึง การที่ผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลตรงกับหลักนิติธรรมและหลักความโปร่งใส เห็นได้ชัดจากความเป็นปัจเจกบุคคล โดยหลักนิติธรรมเป็นหนึ่งในบรรดาสีทธิขั้นพื้นฐาน ผู้นำไม่สามารถใช้อำนาจใด ๆ อันละเมิดต่อกฎหมายกระทำต่อผู้อื่นได้ และที่สำคัญต้องยึดหลักความโปร่งใส เป็นการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ในยุควิถีชีวิตใหม่ตามหลักธรรมาภิบาล

นอกเหนือจากภาวะผู้นำที่เป็นคุณสมบัติจำเป็นเฉพาะตัว ผู้นำการเปลี่ยนแปลงยุควิถีชีวิตใหม่ยังต้องเป็นผู้นำที่สามารถนำพาทีมงานและองค์กรหรือประเทศ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับความเป็นจริงที่รวดเร็วและผันผวนได้ สำหรับในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ในยุควิถีชีวิตใหม่ซึ่งได้วิเคราะห์จากแนวคิดธรรมาภิบาลดังต่อไปนี้

1) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สอดคล้องกับหลักนิติธรรม กล่าวคือ วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องผู้ที่มีความรอบรู้ มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักนิติธรรม ต้องเป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจด้วยเหตุผล มีข้อมูลรอบด้าน มีวิจาร์ญาณ และสิ่งสำคัญต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามกฎหมาย

2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ สอดคล้องกับหลักคุณธรรม กล่าวคือ เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต้องเป็นผู้ที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทีมงานหรือองค์กร ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องมองหาโอกาสในเป็นกลาง ไม่ฝักฝ่าย กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่ดีนำพาองค์กรให้มีคุณธรรม เป็นแบบอย่างให้ทีมงาน

3) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นผู้ที่มีสติปัญญา สอดคล้องกับ หลักความโปร่งใส กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกที่มีความน่าเชื่อถือ หรือมีลักษณะความเป็นผู้นำ เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การพบปะพูดคุยกันลดน้อยลงจากเมื่อก่อน ดังนั้นทำให้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องสร้างความไว้วางใจให้แก่ทีมงานและสามารถตรวจสอบได้ทุกชั้นตอน

4) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจทีมงานหรือองค์กรในการทำงานยุควิถีชีวิตใหม่ เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต้องทำงานที่บ้าน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทีมงานน้อยลง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจโดยวิธีการระดมความคิดเห็น การเปิดรับฟังความคิดเห็นของทีมงานในช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ทีมงานยังมีความเชื่อมั่นในผู้นำต่อไป

5) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ กล่าวคือ สถานการณ์วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่รุนแรงและซับซ้อนมีความเชื่อโยงที่หลากหลายจะต้องมีความรับผิดชอบในการสั่งการ รวมไปถึงความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

6) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องบริหารทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด กล่าวคือ สถานการณ์วิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทุกอย่างมีอยู่อย่างจำกัด ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องตัดสินใจดำเนินการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นบุคลากร งบประมาณ เวลา เป็นต้น

บทสรุป

วิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สะท้อนถึงวิถีชีวิตใหม่สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ดังนั้นไม่ว่าจะ ณ จุดใดของโลก ก็สามารถสะท้อนได้ทุกดวง อาชีพ ต้องปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตในรูปแบบใหม่เพราะทุกคนได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง จึงเป็นแรงผลักดันให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนต้องลุกขึ้นมาปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ขององค์กรแบบใหม่ ดังนั้นผู้นำยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการฝ่าวิกฤตในครั้งนี้ ซึ่งคุณลักษณะหรือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แก่ จะต้องนึกถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีอุดมการณ์ มีสติปัญญา เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ มีความรับผิดชอบ และจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นต้น หากผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีการใช้หลักธรรมาภิบาลประกอบกับการบริหารงาน ผู้นำนั้นจะถือได้ว่าเป็นผู้ที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานขององค์กรหรือหน่วยงานอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- บัญชา เกิดมณี, สุรัชย์ ธรรมทวีธิกุล, ญาณพิณิจ วชิรสุรงค์, บดินทร์ชาติ สุขบท และสมบัติ ทีฆทรัพย์. (2563). แนวคิดและทิศทางการแก้ไขปัญหาโควิด-19. *วารสารก้าวทันโลก วิทยาศาสตร์, 20(1)*, 1-12.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2560). ประชากรรัฐจากรายการคืนความสุขให้คนในชาติคืออะไร?, *วารสารการบริหารปกครอง 6 (2)*. 1-29.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). New Normal คืออะไร? วิถีชีวิตใหม่ในสังคมเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหน !! สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2564 จาก:
<https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1859731>
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2545). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง*. วารสารสังคมศาสตร์กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 (กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา, 2556), 597.
- สุปัญญา สุนทรนนท์ และคณะ. (2558). ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 9(2), 133-146.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), *คู่มือการปฏิบัติงานขององค์การมหาชนตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี* (กรุงเทพฯ : สหพัฒนาการพิมพ์, 2548), 12-13
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2556). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา
- อัครพงษ์ สุขมาตย์ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ภายใต้กรอบการศึกษาประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 16(2), 1-7.
- Bass, B.M., and Avolio, B.J. (1993). *Transformation Leadership : A response to critiques*. In M.M.
- Giles, Sunnie. (2018 May 9,). "How VUCA Is Reshaping The Business Environment, And What It Means For Innovation ". สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.forbes.com>.